

➤ ΤΟ ΠΕΡΑΜΑ ➤

Τὸ μικρό, κιτρινοβαμμένο λεωφορεῖο μὲ τὰ σκελετώδικα, πληγιασμένα ἄλογά του τρέχει τρικλίζοντας, ἐνῶ οἱ ρόδες του χώνουνται βαθειά μέσα στὴν ψιλοκοσκινισμένη σκόνῃ τοῦ δρόμου, σκίζει τὸν ἄσπρο κάμπο μὲ τὶς λίγες πρασινάδες ποὺ τὸν πυρπυρίζει ὁ ἥλιος καὶ φτάνει στὸ πέραμα. Ἔχουμε ἀνάγκη νὰ πάρουμε τὸ λουτρό μας πρῶτ' ἄλλ' καὶ νὰ ξαναγυρίσουμε ὁ καθένας στὴ δουλειά του. Ἔτσι μᾶς δίνεται κάθε πρῶτ' ἡ εὐκαιρία νὰ γνωρίσουμε τὸ γέρο Κουτουζῶφ ὅπως τὸν παρανομιζοῦνε. Ἡ δουλειά του τώρα εἶναι νὰ τραβᾷ μ' ἓναν ἄλλον τὸ πέραμα στὴν ἀντικρυνή ὄχτ' τοῦ καναλιοῦ, ποὺ σέρνεται ἀργά πάνω στὸ νερὸ μ' ἓνα ξερὸ μονότονο τρίξιμο ποὺ κάνει ἡ χοντρὴ ἄλυσσιδα πάνω στὴ ρόδα. Μιά φορὰ εἶτανε στὸ στρατὸ καὶ τὸνεῖρό του εἶτανε νὰ γίνῃ στρατιωτικός. Μὰ τὸν ἔφαγε ἡ ὀρθογραφία. Μάλιστα. Ἡ ὀρθογραφία. Σὰν ἔδινε ἐξέταση γιὰ τὸ βαθμὸ τοῦ δεκανέα τοῦ ὑπαγορέψανε νὰ γράψῃ τὴ λέξη **γυλιός** καὶ αὐτὸς ποῦξερε πὼς γράφεται ἡ λέξη, κείνη τὴ στιγμὴ τὰ μπερδεψε, σκοτίστηκε καὶ ἔγραψε **γυλιός** ἀντὶ **γυλιός**. Αὐτὸ ἔφτασε γιὰ νὰ τὸν ἀπορρίψουνε. Τότε καὶ αὐτὸς θύμωσε, παρατήθηκε ἀπὸ τὸ στρατιωτικόν. Ἀλλοιῶς μπορούσε νὰναι τώρα καὶ αὐτὸς ἓνας κοτζᾶμ συνταγματάρχης ποὺ νὰ τὸν τρέμῃ ἡ γῆς. Ἄς εἶναι. Αὐτὰ πάνε. Τώρα ὁ γέρο Κουτουζῶφ τραβάει τὸ πέραμα καὶ εἶναι φχαριστημένος μὲ τὶς ἐξήντα δραχμὲς ποὺ τοῦ δίνουνε τὸ μῆνα γιὰ νὰ κινή τὸ ἄλογο. Τοῦ βγαίνει βέβαια ἡ ψυχὴ μέσα στὸν ἥλιο καὶ στὸ κρύο — καὶ τὸ κανάλι βγάξει τὸ χεῖμῶνα — τὰ νεῦρα τοῦ λαιμοῦ του πάνε κάποτε νὰ σπᾶσουν ἀπὸ τὸ πολὺ τέντωμα σὰν εἶναι παραφορτωμένο τὸ πέραμα, μὰ εἶναι φχαριστημένος γιατί νοιώθει πὼς σὲ αὐτὴ τὴν ἡλικία δὲ θὰ μπορούσε εὐκολὰ νὰ βρῇ ἄλλῃ δουλειά. Τώρα ζῇ τὴ γυναῖκα του ποῦναι πιασμένη ἀπὸ ρεματισμούς. Ἔχει καὶ ἓνα γιὸ στὴν Ἀμερικὴ μὰ δὲ βλέπει τίποτα καὶ τῷχει καὶ μὴ.

— Καλημέρα Κουτουζῶφ τοῦ φωνάζαμε ἀπὸ μακριὰ πρὶ νὰ μποῦμε ἀκόμα στὸ πέραμα καὶ κείνος μᾶς ἀποκρενότανε πάντοτε μ' ἓνα ἀστεῖο ποὺ συνώδευε τὸ αἰῶνιο γέλοιό του.

Μιά ἡμέρα κάποιος τοῦ εἶπε.

— Ἔρεῖς γέρο Κουτουζῶφ. Κάποιος πρότεινε στὴν ἐταιρεία νὰ τραβᾷ τὸ πέραμα μὲ ἡλεκτρισμό. Νά. Θὰ βάλῃ μιὰ μηχανὴ στὴν ἄκρῃ, θὰ πατᾷ ἓνα κουμπὶ καὶ τὸ πέραμα γιὰ ἓνα λεπτὸ θὰ πετάγεται ἀντίκρυ. Ἔτσι θὰ γλυττώσουμε καὶ μεῖς ἀπὸ αὐτὸ τὸ μαρτύριο.

Ὁ γέρο Κουτουζῶφ ἄνοιξε τὰ μάτια του καὶ τὸν κοιτάζε βαθειά. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ δὲν τὸν ξαναείδαμε πιά χαρούμενο, γελαστό. Τοῦφυγε τὸ γέλοιό, ἔχασε τάσετά του καὶ σὰν τὸν πειράζαμε ἀπόμενε σιωπηλός, ἢ μᾶς ἀπαντοῦσε μὲ μιὰ ξερὴ φράση. Φυσικά δὲν μπορούσαμε νὰ ξέρουμε τὴν αἰτία τῆς μεταβολῆς οὗτε καὶ ὁ καιρὸς μᾶς περιέμενε νὰ πιάσουμε μα-

κριὰ κουβέντα μαζί του μὰ αὐτὸς εἶχε λόγους νάνη-συχῇ. Ἡ κουβέντα κείνη τὸν ἐτάραξε, τούκοψε τὸ κέφι. «Μὰ τί τοὺς ἤρθε νὰ σκεφτοῦνε τέτοιο πράμα; Γιατί; Καλὰ δὲ γίνεται ἡ δουλειὰ τόσα χρόνια; Κι ἂν ἀργῇ λιγάκι νὰ φτάσῃ τὸ πέραμα ἀντίκρυ, τί, χάθηκε ὁ κόσμος; Κ' ἔπειτα πὼς δὲν τὸν συλλογίζονται καὶ αὐτόν; Τί θὰ γίνῃ ἡ γριά του ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ κουνηθῇ; Τί θὰ γίνῃ αὐτός; Τώρα στὰ γεράματα, εἶναι καιρὸς νὰ ζητᾷ ἄλλῃ δουλειά; Καὶ τί δουλειά; Γιὰ ποιά δουλειὰ μπορεῖ νὰναι ἱκανὸς σὲ αὐτὴ τὴν ἡλικία; Νὰ ποὺ καὶ ὁ γιός του στὴν Ἀμερικὴ τὸν ἔχασε. Ἐξὴ μῆνες ἔχει νὰ δῇ γράμμα του.»

Γι' αὐτὸ πάντα ρωτᾷ κάθε ἐπιβάτῃ ἀνήσυχος.

— Τί ξέρεις; Θὰ γίνῃ ὁ ἡλεκτρισμός;

Καὶ κείνοι ποὺ νοιώθουνε τώρα τὴν ἀδυναμία του ἀγαπᾶνε νὰ τὸν πειράζουνε.

— Πὼς δὲ θὰ γίνῃ; Γιατί νὰ μὴ γίνῃ; Ἡ ἐταιρεία λεφτὰ ἔχει. Ἔτσι θὰ βροῦμε καὶ μεῖς τὴν ἡσυχία μας ποὺ βασανίζομαστε μὲ τούτῃ τὴ χελώνα, καὶ σὺ θὰ ἡσυχάσῃς. Καιρὸς εἶναι νὰ ἡσυχάσῃς.

Κείνος ξαφνίζεται.

— Γιατί νὰ ἡσυχάσω; Θαρρεῖς πὼς μὲ κουράζει ἔμενα ἡ δουλειά;

Σκέπτεται λίγο καὶ λέει μονολογώντας:

— Μὰ τί τοὺς ἤρθε πάλε; Δὲν τάφήνουνε τὰ πράματα ὅπως εἶτανε χρόνια.

Κάποτε ρώτησε ἓνανε.

— Δὲ μοῦ λές; τί εἶναι αὐτὸς ὁ ἡλεκτρισμός;

Ὁ ἡλεκτρισμὸς τώρα στὴ φαντασία τοῦ φάνταζε σὰν ἓνα θεριό, σὰν ἓνας μεγάλος ὀχτρός ποῦξεται νὰ πάρῃ τὸ ψωμὶ τοῦ φτωχοῦ ἀπὸ τὸ στόμα του.

Κάποιος ἀνάλαβε νὰ τοῦ ἐξηγήσῃ τὸ πράμα μὰ ὁ γέρο Κουτουζῶφ δὲν τὰ πολυκατάλαβε. Τί θὰ πῇ ρεῦμα; Αὐτὸς ἤξερε μόνο τὸ ρεῖμα τοῦ καναλιοῦ ποὺ κάποτε σὰν εἶτανε πολὺ φορτωμένο, τοὺς ἔκοβε τὴν ἄλυσσιδα καὶ τοὺς ἔπαιρνε τὸ πέραμα.

— Δὲν ξέρονε τί νὰ βροῦνε οἱ σκυλλόφραγκοι γιὰ νὰ βγάλουνε παράδες, εἶπε στὰ τελευταῖα σὲ τόνο ἀποφθεγματικῷ, ἀφοῦ ἀπελπίστηκε πὼς μπορούσε νὰ καταλάβῃ.

Στὴν ἀρχὴ δὲν εἶπε τίποτα τῆς γυναῖκας του γιὰ νὰ μὴ τὴν πικράνῃ στὴν κατάσταση ποὺ βρισκότανε. Μὰ δὲν μπόρεσε νὰ τὸ βαστήξῃ μυστικόν. Ἡ καρδιά του φούσκωνε καὶ ἤθελε κάπου νὰ τὸ πῇ γιὰ νὰ ξεσκάσῃ.

— Καὶ μεῖς τί θὰ γίνουμε; ἀποκρίθηκε ἡ γριά σὰν ἄκουσε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ γέρου τῆς ὅλη τὴν ἱστορία. Μῆς ρωτήσανε ἐμᾶς ἂν ἔχουμε νὰ φᾶμε;

Ἡ γριά νόμιζε τὸ ἐπιχειρημᾶ της ἀκαταμάχητο.

— Καὶ τί ἀνάγκη ἔχουνε νὰ μᾶς ρωτήσουνε; Μπαῖς καὶ θαρρεῖς πὼς μᾶς λογαριάζουνε ἂν ὑπάρχουμε; Καφερὴ γρηὰ πὼς φαίνεσαι πὼς δὲν ἔμαθες ἀκόμα τὸν κόσμον.

Κείνη ἀναστένανε βαθειὰ καὶ ἔτριψε τὸ γόνατό της ποὺ τὴν πονοῦσε.

— "Ερημο, πάψε πιά. Θά μὲ φᾶς, εἶπε κουβεντιά-
ζοντας μὲ τὸ γόνατό της.

Μιά ἐλπίδα εἶχε τώρα. Μπᾶς καὶ τὸν κοροϊδεύανε, μπᾶς καὶ τοῦ λέγανε ψέμματα. Μὰ μιὰ μέρα τῷγραψε κ' ἡ φημερίδα. Αὐτὸς δὲν καλόβλεπε νὰ διαβάσῃ, δὲν τὰ καλοκαταλάβαινε κιόλας κ' ἔβαλε ἕναν ἄλλον νὰ τοῦ διαβάσῃ. Σὰν τέλειωσε τὸ διάβασμα ὁ γέρο Κουτουζῶφ ἀναστένανε.

— "Αχ, ἔτσι εἶναι, ὅπως τὰ λένε. Ἐτοιμάσου λοιπὸν γέρω Κουτουζῶφ νὰ πεθάνῃς, εἶπε σὲ μελαχολικὸ τόνο κουνώντας τὸ κεφάλι του.

Ἡ ζωὴ του χρόνια τώρα εἶτανε δεμένη μὲ τὸ πέραμα. Σκληρὴ δουλειά, μὰ τὴν εἶχε συνηθίσει, τὴν εἶχε ἀγαπήσει κ' ἔλπιζε νὰ πεθάνῃ πάνω σ' αὐτὴ τὴ δουλειά καὶ νὰ τὸν θάψῃ ἡ ἑταιρεία μὲ ἔξοδά της ὅπως εἶχε κάνει καὶ γιὰ τὸν προκατόχου του. Μὰ στάσου καὶ νὰ δῇς. Ἡλεκτρισμός σου λέει ὁ ἄλλος. Ρεῦμα. "Αχ, αὐτὸ τὸ ἀναθεματισμένο ρεῦμα! Πατᾶς λέει ἕνα κουμπὶ κ' ἡ δουλειά σου εἶναι τελειωμένη. Μυστήριον. Μόνο πού πρέπει νὰ ψοφήσουμε μεις πρώτα γιὰ νὰ δουλέψῃ αὐτὸ τὸ κουμπὶ.

Γιορτάζει τὸ ἐκκλησιδάκι τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνα ποῦναι στὴν ἀντικρυνὴ ὄχτη, πάνω σ' ἕνα μικρὸ ὑψωματάκι, μὲ μιὰ μικρὴ καμπανίτσα κρεμασμένη σ' ἕνα δέντρο πού θοιθόνεται σὰ φύλακας μπροστὰ στὴν πόρτα τῆς ἐκκλησιᾶς. Τὸ μικρὸ ἐκκλησιδάκι στολισμένο μὲ σμύρνα, μὲ κάμποσες σημαίτισες πού κυματίζουνε πρόσχαρα στὸν ἀέρα, προσκαλεῖ τοὺς χριστιανούς στὴ γιορτὴ του. Τὸ καμπανάκι ὅλο καὶ σημαίνει καὶ ὁ μόνότονος ἦχος του ἀπλώνεται γύρω στὴν ἐρημιὰ τοῦ γυμνοῦ κάμπου πού τὸν καίει ὁ ἥλιος. Ἐλᾶτε, ἐλᾶτε. Κ' οἱ προσκυνητᾶδες ἔρχονται ἀπὸ τὴν πόλιν μὲ λαμπάδες στὰ χέρια γιὰ νὰ προσκυνήσουνε καὶ τὸ πέραμα δὲν προφταίνει νὰ μεταφέρῃ τόσο πλῆθος. Ὁ γέρο Κουτουζῶφ στεφτικός, ἀμίλητος τραβάει τὴν ἀλυσίδα καὶ συλλογιέται πὼς εἶναι ἡ τελευταία χρονιά πού κάνει αὐτὴ τὴ δουλειά. Ποῦ ἄλλοτε. Μὲ τί κέφι δούλευε αὐτὴ τὴν ἡμέρα;... Μὰ εἶναι κόσμος, πλῆθος καὶ πρέπει νὰ περιμένουνε ὅσο νὰ ρθῇ ἡ ἀράδα τους γιατί δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς χωρέσῃ τὸ πέραμα. Οἱ πιὸ ἀνυπόμονοι μουρμουρίζουνε γιατί ἀναγκάζονται νὰ περιμένουνε κ' ἐπιμένουνε νὰ περῇσινε στὸ πέραμα καὶ νὰ στριμωχτοῦνε ἀνάμεσα στὶς σοῦστες καὶ στὰ κάρρα.

— Βρὲ παιδιὰ θὰ πάθουμε τίποτα. Νά, προχτὲς πνίγηκε ἕνα μουλάρι, λέει κάποιος.

Μὰ ποὺς ἀκούει.

— Δὲν ἀφίνει ὁ ἅγιος, ἀπαντᾷ ἄλλος.

Σὰ φτάνουνε καὶ βλέπουνε πὼς τὸ πέραμα βρῖσκειται στὴν ἀπέναντι ὄχτη, ἀρχίζουνε τίς μουρμουρὲς, βρίζουνε, βλαστημᾶνε τὴν ἑταιρεία.

— Καττέρα τώρα νὰ γυρίσῃ νὰ μᾶς πάρῃ. Καὶ πὼς πάει τὸ ἀναθεματισμένο. Σωστὴ χελώνα. Λὲς καὶ πάσχει ἀπὸ ποδάγρα.

— Μὰ τί νὰ σοῦ κάνει καὶ ὁ γέρο Κουτουζῶφ; γέρος ἄνθρωπος, δὲν μπορεῖ νὰ τραβήξῃ μὲ δύναμιν.

Ὁ γέρος ἀγριεύει.

— Λέτε; ὅπως τραβάω ἐγὼ δὲν τραβάει κανένας.

Ἀπόκαμε πιά. Δὲ βαστάει. Ὁ ἴδρωτας τρέχει ποτάμι ἀπὸ τὸ κούτελό του, οἱ ἀμασκάλες του στάζουνε, οἱ κόρδες τοῦ λαιμοῦ του θὰ σπάσουνε.

.... Περρασμένα μεσάνυχτα ξαναγύρισε καὶ ὁ τελευταῖος προσκυνητής. Τέλειωσε πιά. Τώρα μπορούσε καὶ αὐτὸς νὰ ἡσυχάσῃ. Τὰ μάτια του κλείνουνε ἀπὸ τὴν κόυραση, τὰ βλέφαρά του πέφτουνε βαριά, τὰ πόδια του μέσα στὸ πᾶνινο βρακί του τρέμουνε.

— Αἱ, πᾶμε καὶ μεις τώρα νὰ ἡσυχάσουμε; τοῦ λέει ὁ σύντροφός του.

— Πάγαινε σύ. Ἐγὼ θὰ μείνω ἀκόμῃ, ἀποκρίνεται.

Ἔχει τὸ σκοπὸ του. Κάτι συλλογίστηκε πού ἄστραψε σὰν ἀστραπὴ μέσα στὸ μυαλό του.

ΠΑίρνει καὶ αὐτὸς τώρα τὸ δρόμο γιὰ τὸν ἅγιον Σπυρίδωνα. Εἶναι μιὰ ἀνηφορία πού τὴν ἀνεβαίνει λαχανιάζοντας. Ψυχὴ μέσα στὴν ἐκκλησιά. Τὰ κερὰ λυωμένα, τὰ πρόσωπα τῶν ἁγίων ἀχνὰ ἀπὸ τὴ ζέστα τῶν κερῶν τὸν κοιτάζουνε κουρασμένα, θλιμμένα.

— Ἡρθε καὶ λόγου σου; τοῦ φωνάζει ὁ καντηλανάφτης ἔτοιμος νὰ πιάσῃ τὸ σκούπισμα μὲ μιὰ σκούπα στὸ χέρι.

— Ἡρθα καὶ γὼ νὰ προσκυνήσω, ἀποκρίνεται κείνος ζυγόνοντας στὸ παγκάρι ὅπου εἶτανε ἄλωμένα τὰ κερὰ.

Ὁ καντηλανάφτης μὲ τὴ σκούπα στὴν ἀμιασκαλή κόβει τὸ σκούπισμα. καὶ μπαίνει στὸ παγκάρι γιὰ νὰ τοῦ δώσῃ τὸ κερὶ πού ζητοῦσε. Διαλέγει ἕνα λιγνούτσικο σὰν φιλὸ μακαρόνι καὶ τοῦ τὸ προσφέρει. Κείνος ρήχνει στὸ δίσκο ἕνα ἀσημένιο δίφραγκο ἀποφασιστικά, μὲ κάποια ἐπισημότητα, σὰ νὰ τὸχε καλὰ μελετήσει ἀπὸ πρωτῆτερα.

Ὁ καντηλανάφτης τὸν κοιτᾷ στὰ μάτια. Ὑστερα μαζεύει μέσα ἀπὸ τὸ δίσκο ἕνα σωρὸ πενταροδεκάρες καὶ τοῦ βάζει στὸ χέρι μιὰ κ' ἐνενηταπέντε.

— Γιατὶ μοῦ τὰ δίνεις αὐτά; ρωτᾷ ὁ γέρο Κουτουζῶφ.

— Τὰ ρέστα.

— Κάνεις λάθος; θέλω ἕνα κερὶ δυὸ δραχμῶν.

— Δυὸ δραχμῶν; ξαναρωτᾷ κείνος ἐκπληχτός.

— Καὶ βέβαια. Τῶχο τάμα.

ΠΑίρνει τὴ λαμπάδα πού σκορπάει μιὰ ξυνόγκλη μυρουδιά κερίας καὶ προχωρεῖ ἀργά, ἐπίσημα μπρὸς στὸ εἰκονοστάσι τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνα. Ἡ εἰκόνα ἀσημένια, μὲ μιὰ γυρλάντα ἀπὸ λουλούδια πού τὰ μάρανε ὁ καπνὸς κ' ἡ ἄχνα τῶν κερῶν ἀκουμπάει πάνω στὸ προσκυνητᾶρι τυλιγμένο μ' ἕνα μεταξωτὸ πανὶ μὲ θυλασιὲς κορδελίτσες στὴν ἄκρῃ καὶ μ' ἕνα μεγάλο σταυρὸ ραμμένο στὴ μέση. Στέκεται ἀκούνητος μπροστὰ στὴν εἰκόνα μὲ τὴ λαμπάδα στὸ χέρι. Ἰαρωμένο τὸ

πρόσωπο τοῦ ἁγίου πού ἡ ἄσπερη γενειάδα του κατεβαίνει ἀπαλὰ στό στήθος του, τόνε κοιτάζει μέ ψυχοπόνια. Γέρος κι αὐτός καί νοιώθει καλύτερα τὸν πόνο τοῦ γέρον. Ὁ γέρο Κουτουζῶφ ἀνάβει τὴ λαμπάδα, ξεφτυλίζει τὸ φυτίλι, καί τὴν ἀπιθώνει στό ξυλένιο μανάλι, ὀλοκέννητο ἀπὸ τίς σταλαγματιές τῶν κεριῶν. Ὅστερα ἀρχίζει νὰ σταυροκοπιέται μπροστὰ στὴν εἰκόνα, τσακίζοντας κάθε τόσο τὴ μέση του βαθειὰ πού τὸ χέρι του νάγκουμπάη στό μάρμαρο καί στὰ τελευταῖα ζυγώνει τὰ χέρια του στὴν εἰκόνα, ἰδρωμένη ἀναλιγκωμένη ἀπὸ τὴ ζέστα τῶν κεριῶν. Τὰ χεῖλια του τρέμοντας κολλᾶνε διψασμένα πάνω στοῦ ξύλο.

— Ἄγιε μου Σπυρίδωνα κάνε τὸ θάμα σου καὶ μὴν ἀφήσης νὰ χαλάσουνε τὸ πέραςμα.

Σωπαίνει. Κοιτάζει τὸν ἅγιό στὰ μάτια σὰ νὰ περιμένη κάποια ἀπάντησι, Ὁ ἅγιος μὲ τὰ κολλημένα χεῖλια καρφώνει ἀπάνω του τὴ ματιά του σὰ νὰ τοῦ λήη «Κουράγιο· ἐγὼ εἶμαι γιὰ σένα.»

Τὸχει σίγουρο πὼς ἔτσι τοῦ μιλήσανε τὰ κολλημένα
χειλία τοῦ ἄγιου. Δὲ μιλήσανε τὰχειλία του μὰ τὴ μα-
τιὰ του αὐτὸς τὴν ἔγνωωσε καλά.

Δὲ γίνεται. Ὁ ἅγιος πῶναι κι αὐτὸς γέρος θὰ κἀνῃ
τὸ θάμα του. Δὲν ἀφήνουνε βέβαια οἱ ἅγιοι μὲ τίς
ἄσπρες γενεῖαδες τοὺς γέροντας πὸν τοὺς πιστεύουνε
καὶ τοὺς ἀνάβουνε καὶ χοντρά κερίά, νὰ πεταχτοῦνε
στοὺς δρόμους.

Σάν ξαλαφρωμένοις γύρισε σπίτι του. Κείνο τὸ βράδυ ὁ ἕνως δὲν ἄργησε νὰ τοῦ κολλήσῃ τὰ βλέφαρα καὶ ὁ νοῦς του δὲν παραδέιρε ὥρες σάν ἄλλες βροδεῖς. Ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας ἀγρυπνοῦσε πάνω ἀπὸ τὸ προσκεφάλι του...

-- Γυναίκα, γυναίκα, τρέξε να δῇς, φώναξε ἄξα-
φνα ὁ γέρο Κουτουζῶφ κρατώντας στὰ χέρια του μιὰ
φημερίδα.

— Τι ἔπαθες καλὲ ἄξιαφνα ; Τὶ τρέχει ; ρώτησε
κείνη ἀδιάφορη.

— Ἐλα, τρέξε, ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας ἔκανε τὸ θάμα
του, φώναξε κείνος κ' ἡ μορφὴ του ἡ χαρακωμένη ἀν-
τιφάνγιζε ἐπὶ τὴν γὰρ τῆς ψυχῆς του.

Ἡ γὰρ ζύγωσε ξαρόνοντας με ἀμφιβολία τὰ χεῖλια
της καὶ κείνος ξανάπιασε τὴ φημερίδα.

— 'Ακουσε τι γράφει το φύλλο της είπε και ἄρχισε να διαβάξῃ κομπιαστά πνιγμένος ἀπὸ τὴ συγκίνηση...

Ἡ γὰρ ἀπόμεινε μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό. Ὁ διευ-
θυντὴς τῆς Ἐταιρείας πέθανε χεὶς ἀπὸ συγκοπὴ τῆς
καρδιᾶς του. Τί εἶναι αὐτό; Δὲν εἶναι τὸ θάμα τοῦ
ἁγίου; Κεῖνος θέλησε νὰ πάρῃ τὸ ψωμὶ τοῦ φτωχοῦ
καὶ ὁ ἅγιος τὸν ἐτιμωροῦσε.

Σταυροκοπηθήκανε κ' οί δυο εὐλαβικά με τὸ πρόσωπο γυρισμένο στὸ εἰκόνισμα.

— Μεγάλη ἡ χάρις σου, ἅγιε μου Σπυρίδωνα ψι-
θύρισε ὁ γέρο Κουντουζῶφ καὶ τὰ γεῖλια του τρέμανε...

— Ἀντίο τώρα ἦλε χτρισμός, εἶπε σ' ἓνα τόνο ἀνακουφιστικό...

Πέρασανε μέρες... Καμπούοι ξεγάτες φερμένοι από την Αθήνα φτάνουνε στο πέραμα. Μετρούνε, μήχουνε παλούκια στη γίς, σκεδιάζουνε .. Ζυγώνει ο γέρο Κουτουζώφ έναν από αυτούς :

— Τί τρέχει;

— Δὲν τάκουσες; τὸ πέραμα θὰ γίνη ἡλεκτρικό. Τὸ ἀποφάσισε ὁ καινούριος διευθυντής.

Ὁ γέρο Κουτουζώφ ἀπομένει μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό. Ὁ νοῦς του μονομιᾷ πετάει στὸν ἅγιο Σπυρίδωνα. Συλλογίζεται τὴ λαμπάδα τῶ δυο δροσχμῶν, τὴν ἐπόσκειση ποὺ τοῦδωσε ἡ ματιὰ του. Τρέχει στὴ γριά του σὰ ζηματισμένους.

— Βρὲ γριὰ; τᾶμαθες τὰ μαῦρα μας μαντᾶτα; Ἦρθε
ὁ ἡλεγκτισμός.

Κεῖνῃ τὸν κοιτάζει ἔκπληχτη τρίβοντας τὸ πονε-
μένο γόνατό της.

— Είναι δυνατό; Κι ὁ ἅγιος; μουρμουρίζει.

Ἡ δουλειὰ προχωράει γοργά· οἱ ἔργατες δουλεύουνε, οἱ μηχανικοὶ δίνουνε ὁδηγίες, φτάνουνε κ' οἱ μηχανές. Ὁ γέρο Κουτουζῶφ παρακολουθεῖ ὅλη τὴ δουλειὰ φαρμακεμένος. Τώρα μιλιὰ δὲν τοῦ παίρνεις ἀπὸ τὸ στόμα του. Ὡς τόσο ἔχει πάντα μὰ μακρινὴ ἔλπιδα. Ἴσως ὁ ἅγιος κάνει κανένα καινούριο θάμα. Μὰ τὸ ἔργο κοντεύει τώρα νὰ τελειώσῃ. Τίποτα. Ἀπελπισία . . .

Παίρνει τὸν ἀνήφορο γιὰ τὸ ἐκκλησιδᾶκι τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνα. Ἔχει κάποιον λογαριασμό νὰ ξεμπλέξει μαζί του. Σπρώχνει τὸ πορτάκι καὶ μπαίνει. Μέσα ὁ ἄερας ὑγρὸς, σάπιος, μυρίζει κερὶ καὶ λιβάνι. Προχωρεῖ στὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνα, στέκεται ἀντικρὺ μὲ τὰ χέρια στὴ μέση τὸν κοιτάζει καλὰ καλὰ στὸ πρόσωπο πού τὸ πλαισιώνει μιὰ γυρλάντα μαρμαρένα λουλούδια. Περιμένει νανοῖξη τὸ στόμα του ὁ ἅγιος καὶ νὰπολογηθῇ. Μὰ κεῖνος σωπαίνει ἀδιάφορος κοιτάζοντάς τονε μὲ τὴν ἱλαρὴ ματιά του. Ὁ γέρο Κουνουζῶφ χάνει τὴν ὑπομονή.

— Μπράβο σου... Κρίμα και τὸ κερὶ ποὺ σοῦφερα
φωνάζει κουνώντας ἀπελπιστικά τὸ κεφάλι του.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ν. Στ. Τὸν Ἀσρα τοῦ Χάινε μᾶς τὸν ἔχει στείλει
καὶ ἄλλος, ὁ κ. Νέαρχος, μὰ δὲ μᾶς φαίνεται πολυτετυχημένη
ἡ μετάφρασί του, καθὼς καὶ ἡ δική σου. Καὶ νά, οἱ δυὸ
πρῶτες στροφές ἀπὸ τῆ δικῆ σου μετάφραση, κ' οἱ δυὸ τε-
λευταῖες ἀπὸ τοῦ Νέαρχου :

Κάθε μέρα σὰν βραδιάσει
ἡ γλυκιά Σουλτανοπούλα
κεῖ στήν ὄμορφη βενσούλα
θάρρει νὰ πλαγιάσει.